

THỰC TRẠNG KINH TẾ DU LỊCH TỈNH QUẢNG NINH HIỆN NAY

● **BÙI THỊ QUỲNH HOA - ĐỖ TRUNG KIÊN - NGUYỄN THỊ LAM -
NGUYỄN THỊ HOÀN MỸ - VŨ THU NGÀ**

TÓM TẮT:

Bài viết tập trung vào việc phân tích thực trạng kinh tế du lịch Quảng Ninh, có sử dụng các phương pháp thu thập thống kê, phân tích và tổng hợp tài liệu. Kết quả cho thấy, kinh tế du lịch Quảng Ninh đạt được nhiều thành tựu về doanh thu, khách du lịch, cơ sở vật chất kỹ thuật, sản phẩm du lịch,... Tuy nhiên, hoạt động du lịch của địa phương vẫn còn một số hạn chế. Qua kết quả nghiên cứu, tác giả đề xuất 6 giải pháp nhằm khai thác có hiệu quả tiềm năng du lịch, góp phần thúc đẩy phát triển kinh tế du lịch tỉnh Quảng Ninh trong thời gian tới.

Từ khóa: du lịch, kinh tế du lịch, du lịch Quảng Ninh.

1. Đặt vấn đề

Kinh tế du lịch là một ngành kinh tế tổng hợp, liên quan đến quan hệ và hoạt động của các chủ thể tham gia trong việc tổ chức, khai thác tài nguyên du lịch, sản xuất, xuất nhập khẩu hàng hóa và dịch vụ du lịch. Mục tiêu là phục vụ nhu cầu đa dạng của khách du lịch trên thị trường, đồng thời đóng góp tích cực cho sự phát triển kinh tế - xã hội của địa phương. Những tiêu chí quan trọng được dùng để phân tích kinh tế du lịch bao gồm: Doanh thu du lịch, khách du lịch, dịch vụ lữ hành, vận tải, ăn uống, mua sắm, giải trí, nguồn nhân lực du lịch và sản phẩm du lịch.

Quảng Ninh có nhiều tiềm năng để phát triển du lịch với hơn 500 di tích lịch sử và danh lam thắng cảnh (đặc biệt là quần thể danh thắng Vịnh Hạ Long - di sản thiên nhiên thế giới), là trung tâm du lịch lớn ở khu vực phía Bắc. Trong những năm qua, du lịch

Quảng Ninh đã đạt được nhiều kết quả to lớn, doanh thu du lịch đạt 25.172 tỷ đồng, đóng góp 9,36% GDP toàn tỉnh (năm 2022). Tuy nhiên, hoạt động du lịch của địa phương vẫn chưa xứng với tiềm năng của tỉnh. Bài viết sẽ làm rõ thực trạng kinh tế du lịch Quảng Ninh giai đoạn 2017-2022 và đề xuất một số giải pháp thúc đẩy kinh tế du lịch địa phương trong giai đoạn tới.

2. Đối tượng và phương pháp nghiên cứu

*** Đối tượng nghiên cứu:**

Bài viết tập trung nghiên cứu thực trạng kinh tế du lịch của tỉnh Quảng Ninh giai đoạn 2017-2022 và đề xuất một số giải pháp thúc đẩy kinh tế du lịch.

*** Phương pháp nghiên cứu**

- *Phương pháp thu thập dữ liệu thứ cấp:* các dữ liệu thứ cấp bao gồm các tài liệu, thông tin liên quan đến vấn đề nghiên cứu được thu thập từ UBND tỉnh

Quảng Ninh, UBND các thành phố, huyện, sở Văn hóa - thể thao Quảng Ninh,... Từ đó, đánh giá và lựa chọn các thông tin có giá trị quan trọng đối với nội dung nghiên cứu.

- *Phương pháp phân tích tổng hợp*: Các tài liệu thu thập được chọn lọc, hệ thống hóa, phân loại theo những nội dung nghiên cứu, từ đó đánh giá những thuận lợi, khó khăn để phát triển du lịch; phân tích thực trạng kinh tế du lịch tỉnh Quảng Ninh.

- *Phương pháp xử lý số liệu*: Xử lý số liệu thống kê bằng công cụ SPSS, thông qua phần mềm này sẽ biết rõ nhóm đối tượng nào cần được ưu tiên đầu tư, mức độ hài lòng của khách du lịch đối với dịch vụ du lịch trong giai đoạn 2017-2022, đánh giá các yếu tố ảnh hưởng trực tiếp tới du lịch Quảng Ninh,...

- *Phương pháp khảo sát thực địa*: Nhóm tác giả đã tiến hành khảo sát tại các địa điểm du lịch “đất khách” nhất ở tỉnh Quảng Ninh (cả khu du lịch tâm linh, khu nghỉ dưỡng) ở nhiều khía cạnh như dịch vụ, chi phí, trải nghiệm,...

- *Phương pháp điều tra xã hội học*: Nhóm tác giả đã tiến hành khảo sát 348 khách bằng hình thức gửi bảng hỏi trực tuyến và phiếu khảo sát (link bảng hỏi: <https://bom.so/w3Vn2f>) nhằm đánh giá mức độ hài lòng của du khách khi đến với tỉnh Quảng Ninh.

3. Kết quả nghiên cứu và thảo luận

3.1. Thực trạng kinh tế du lịch tỉnh Quảng Ninh giai đoạn 2017-2022

* Doanh thu du lịch và khách du lịch

Doanh thu du lịch có xu hướng tăng lên 1,4 lần trong giai đoạn 2017-2022. (Bảng 1)

Tuy nhiên, doanh thu có sự biến động lớn qua các năm do ảnh hưởng của dịch covid-19. Giai đoạn 2017 - 2019, doanh thu du lịch ở tỉnh có sự tăng lên đồng đều, tối thiểu mỗi năm tăng trên 25%, năm 2019 tổng doanh thu đạt cao nhất trong cả giai đoạn. Do ảnh hưởng của dịch bệnh covid -19, năm 2020, 2021 doanh thu sụt giảm trầm trọng, nhất là doanh thu du lịch năm 2021 chỉ bằng $\frac{1}{3}$ so với năm 2018. Đến năm 2022, du lịch Quảng Ninh bắt đầu phục hồi rõ nét, doanh thu năm 2022 gấp 3,2 lần vào năm 2021, gần đạt đỉnh của năm 2019.

* *Khách du lịch*: Khách du lịch có xu hướng tăng trong giai đoạn 2017-2022, tập trung chủ yếu ở lượng khách nội địa (Bảng 2).

Tổng lượng khách du lịch tăng lên 1,16 lần, trong đó lượng khách nội địa tăng 2 lần. Giai đoạn 2017 - 2019, tổng lượt khách tăng đồng đều, 57% là khách nội địa, 43% khách quốc tế. Đến giai đoạn ảnh

Bảng 1. Doanh thu du lịch tỉnh Quảng Ninh, giai đoạn 2017 - 2022

Năm	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Doanh thu (tỷ đồng)	17.855	23.600	29.400	17.000	7.745	25.172

Nguồn: Tổng cục Du lịch tỉnh Quảng Ninh

Bảng 2. Khách du lịch tỉnh Quảng Ninh giai đoạn 2017-2022

Đơn vị: triệu người

Năm	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Tổng lượt khách	9.87	12.25	14	8.8	4.38	11.5
Khách quốc tế	4.28	5.23	5.7	0.55	0.06	0.3
Khách nội địa	5.59	7.02	8.3	8.25	4.32	11.2

Nguồn: Tổng cục Du lịch tỉnh Quảng Ninh

hưởng của Covid-19, tổng lượng khách giảm mạnh, đặc biệt là khách quốc tế lúc này chiếm chưa tới 6% so với tổng lượng khách. Sang năm 2022, lượng khách du lịch đã tăng nhưng chỉ tập trung vào khách nội địa (chiếm 97% tổng lượng khách).

** Dịch vụ lữ hành, vận tải, ăn uống, mua sắm, giải trí:* Số cơ sở lưu trú đạt chuẩn phục vụ khách du lịch đang tăng lên qua từng năm. Năm 2017, toàn tỉnh có 1.234 cơ sở lưu trú với 15.296 phòng, đến năm 2022 đạt 2.100 cơ sở lưu trú và 35.800 phòng. Như vậy, số cơ sở lưu trú tăng 1,7 lần, số phòng tăng 2,34 lần, đáp ứng tốt nhu cầu của khách du lịch. Đặc biệt, xuất hiện nhiều thương hiệu kinh doanh dịch vụ lưu trú nổi tiếng thế giới như: Mường Thanh Grand Bãi Cháy, Paradise Suites Hotel, Novotel Hạ Long Bay,... Kết quả khảo sát cho thấy, có 77,9% số khách du lịch được hỏi hài lòng về cơ sở lưu trú.

Dịch vụ vận tải của Quảng Ninh cũng luôn chú trọng phát triển. Tuyến đường cao tốc Vân Đồn - Móng Cái được khánh thành và đưa vào sử dụng kết nối đồng bộ, hiện đại, liên thông, tổng thể với cao tốc Lào Cai - Hà Nội - Hải Phòng - Hạ Long - Vân Đồn, tạo thành tuyến cao tốc dài nhất Việt Nam (gần 600 km). Chính vì thế, khách du lịch khi được hỏi đều phản hồi hài lòng và rất hài lòng về chất lượng các phương tiện đi lại, đạt đến 80,2% tổng lượt khách khảo sát.

Các dịch vụ mua sắm, giải trí, ẩm thực Quảng Ninh đang được đầu tư phát triển. Đặc biệt, một số sản phẩm như: chả mực giã tay, gà đồi Tiên Yên, hải sản tươi và hải sản khô, nem Quảng Yên, chả rươi Đông Triều, sữa chua trân châu Hạ Long đã trở thành thương hiệu của ẩm thực Quảng Ninh.

Tuy nhiên, doanh thu từ dịch vụ lữ hành còn chưa cao do thời gian lưu trú của khách du lịch còn ngắn, trung bình chỉ khoảng 1,7 đêm. Có đến 34% số khách được hỏi không hài lòng về chất lượng phương tiện đi lại. Các địa điểm dịch vụ ăn uống, mua sắm, vui chơi trên địa bàn tỉnh hầu hết còn khá truyền thống, chủ yếu dựa vào tài nguyên sẵn có như Vịnh Hạ Long, các bãi tắm... Gần đây, các khu vui chơi giải trí lớn như SunWorld cũng đã được xây dựng và đi vào vận hành, tuy nhiên vẫn chưa đủ hấp dẫn để khai thác tiềm năng của khách du lịch.

3.2. Nguồn nhân lực phục vụ du lịch

Du lịch của Quảng Ninh thu hút khá nhiều lao động, đạt 63.000 người (năm 2019), trong đó có 26.000 lao động trực tiếp. Tuy nhiên, do ảnh hưởng

của dịch bệnh Covid, hoạt động du lịch giảm sút khiến hàng triệu lao động mất việc làm. Do đó, năm 2022, số lao động chỉ còn khoảng hơn 16.000 người. Phần lớn nguồn nhân lực du lịch còn yếu về kiến thức chuyên môn và trình độ ngoại ngữ. Có khoảng 48% lao động du lịch không biết ngoại ngữ, tập trung ở một số doanh nghiệp nhỏ lẻ hoặc hộ kinh doanh cá thể trên địa bàn tỉnh. Mức độ hài lòng và rất hài lòng đối với nhân viên khách sạn, nhà hàng, hướng dẫn viên du lịch đạt 49% lượt khảo sát. Tuy nhiên, nguồn lao động có chuyên môn cao phân bố không đồng đều, chủ yếu chỉ tập trung ở thành phố Hạ Long. Có đến 35% lượt khách du lịch không hài lòng đối với nhân viên khách sạn, nhà hàng, hướng dẫn viên du lịch. Các khu vực khác hầu hết chỉ sử dụng lao động giá rẻ, chưa được trang bị những kỹ năng cần thiết để phục vụ du khách.

So với các tỉnh lân cận, số lượng lao động trong ngành Du lịch của Quảng Ninh còn ít, tốc độ gia tăng còn chậm, cùng với đó là chất lượng lao động chưa đáp ứng được nhu cầu của ngành, của yêu cầu hội nhập hiện nay. Như vậy, thời gian tới, để đáp ứng cho phát triển du lịch thì việc đào tạo nguồn lực của tỉnh Quảng Ninh là một trong những vấn đề cấp bách phải giải quyết.

** Sản phẩm du lịch:* Quảng Ninh có nhiều điều kiện để phát triển đa dạng các sản phẩm du lịch. Du lịch biển đảo Quảng Ninh luôn thu hút với bờ biển dài, cát trắng mịn, cảnh quan thiên nhiên đẹp. Trong đó, trải nghiệm tàu, du thuyền trên vịnh Hạ Long là sản phẩm du lịch tiềm năng và đặc trưng của tỉnh. Bên cạnh đó, du lịch tâm linh rất đặc sắc với các điểm đến như: Thiền viện Trúc Lâm, chùa Yên Tử, chùa Ba Vàng... Các sản phẩm du lịch văn hóa cũng rất được ưa chuộng với làng chài Cửa Vạn, Lễ hội Carnival Hạ Long, Lễ hội Yên Tử. Ngoài ra, Quảng Ninh cũng có nhiều điểm du lịch sinh thái nổi tiếng như thác Mờ, Yên Tử, thác Khe...

Tuy nhiên, sản phẩm du lịch Quảng Ninh chưa tạo được nét đặc trưng riêng. Sản phẩm du lịch ở một số cơ sở không đảm bảo về vệ sinh cũng như chất lượng dịch vụ. Một số khu chợ tại địa bàn tỉnh vẫn còn xảy ra hiện tượng “chặt chém”, rao bán những sản phẩm kém chất lượng với giá cả không hợp lý cho du khách. Các tour du lịch chưa hấp dẫn, phần lớn khách du lịch đến với Quảng Ninh, đặc biệt là du khách quốc tế lựa chọn hình thức tự tham quan, thời gian lưu trú ít.

4. Một số giải pháp thúc đẩy kinh tế du lịch Quảng Ninh

Trên cơ sở phân tích thực trạng kinh tế du lịch tỉnh Quảng Ninh giai đoạn 2017 - 2022, phương hướng phát triển kinh tế du lịch của tỉnh đến năm 2023, tác giả đề xuất một số pháp sau:

- *Nâng cao năng lực quản lý, hoàn thiện cơ chế chính sách và thu hút đầu tư phát triển:* cần kiện toàn bộ máy quản lý cấp tỉnh, tăng cường sự phối hợp chặt chẽ giữa các cấp, các ngành, các địa phương và các cơ sở hoạt động du lịch, dịch vụ; Thực hiện tốt công tác thanh tra, kiểm tra, chấn chỉnh, khắc phục hạn chế trong các hoạt động du lịch.

- *Chú trọng đầu tư, phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao:* nâng cao năng lực nghiệp vụ, kỹ năng nghề và kỹ năng mềm cho lao động trong ngành Du lịch thông qua hỗ trợ tổ chức mở các lớp đào tạo, bồi dưỡng; Khuyến khích các hình thức liên kết giữa cơ sở đào tạo và doanh nghiệp kinh doanh dịch vụ du lịch; Thu hút các chuyên gia, nhà quản lý, nhà khoa học, doanh nhân, nghệ nhân và công nhân kỹ thuật tay nghề bậc cao tham gia đào tạo.

- *Phát triển đa dạng hóa các sản phẩm đặc trưng:* Cần xác định các giải pháp đặc trưng đối với từng sản phẩm du lịch: Đối với du lịch văn hóa, tâm linh, cần đưa thông tin cụ thể, rõ ràng trên các trang thông tin; Đối với du lịch mua sắm, giải trí: kêu gọi đầu tư hình thành các trung tâm thương mại lớn, tổ chức các hoạt động, sự kiện, khuyến khích các nghệ nhân, thợ giỏi để tạo ra các sản phẩm đặc trưng,...

- *Tăng cường mở rộng thị trường khách du lịch:* Đối với khách du lịch nội địa, chú trọng tới mục đích nghỉ dưỡng, du lịch về nguồn, nghỉ cuối tuần, lễ hội tâm linh. Đối với khách du lịch quốc tế, cần chú trọng khai thác thị trường du lịch trọng điểm và truyền thống.

- *Nâng cấp kết cấu hạ tầng, cơ sở vật chất kỹ thuật:* Ưu đãi về vốn để khuyến khích các cơ sở kinh

doanh du lịch nâng cấp các cơ sở lưu trú đạt tiêu chuẩn cao; nâng cấp kết cấu hạ tầng giao thông đến các điểm du lịch.

- *Đẩy mạnh chương trình quảng bá, xúc tiến du lịch:* Cần tập trung làm tốt công tác nghiên cứu, xúc tiến thị trường; Thường xuyên tiến hành các sự kiện du lịch, liên hoan du lịch để quảng bá hình ảnh du lịch Quảng Ninh là điểm đến thân thiện và an toàn; Đẩy mạnh ứng dụng công nghệ thông tin trong quảng bá du lịch, trong đó sử dụng hiệu quả công cụ là mạng xã hội.

5. Kết luận và kiến nghị

Qua quá trình nghiên cứu kinh tế du lịch tỉnh Quảng Ninh giai đoạn 2017-2022 có thể rút ra những kết luận sau:

Quảng Ninh là tỉnh có lợi thế về kinh tế du lịch với nhiều di tích lịch sử, danh lam thắng cảnh và đa dạng các loại hình du lịch văn hóa, lịch sử, tâm linh cho đến công nghiệp văn hóa - giải trí.

Kinh tế du lịch của tỉnh cũng đạt được những kết quả khả quan như sự tăng trưởng vượt bậc của doanh thu du lịch, lượng khách có sự trở lại tích cực, mức chi tiêu bình quân của khách du lịch cũng có sự tăng trưởng cao. Tuy nhiên, du lịch Quảng Ninh vẫn còn một số vấn đề tồn tại như thị trường khách du lịch chưa đa dạng, chưa khai thác được hết nguồn tài nguyên, nguồn nhân lực chất lượng cao còn chưa phân bố đều, sản phẩm du lịch chưa hấp dẫn.

Trên cơ sở xem xét thực trạng và phân tích về những ưu điểm và bất cập, 6 giải pháp lớn đã được đề xuất để thúc đẩy kinh tế du lịch Quảng Ninh gồm: nâng cao năng lực quản lý, hoàn thiện cơ chế chính sách và thu hút đầu tư phát triển; chú trọng đầu tư, phát triển nguồn nhân lực du lịch chất lượng cao; phát triển đa dạng hóa các sản phẩm đặc trưng; nâng cấp kết cấu hạ tầng và cơ sở vật chất kỹ thuật; đẩy mạnh chương trình quảng bá, xúc tiến du lịch; quản lý tài nguyên du lịch và các vấn đề về bảo vệ môi trường■

TÀI LIỆU THAM KHẢO:

1. Cục Thống kê tỉnh Quảng Ninh (2017, 2022). Niên giám thống kê các năm 2017, 2022, Quảng Ninh.
2. Hoài Anh (2022). Phát triển du lịch Quảng Ninh bền vững và hội nhập. Truy cập tại <https://www.quangninh.gov.vn/chuyen-de/baucu/Trang/ChiTietTinTuc.aspx?nid=112827>
3. Nguyễn Dung (2020). Du lịch Quảng Ninh một năm vượt khó. Truy cập tại <https://vietnamtourism.gov.vn/post/35197>

4. Phạm Hùng Thiện (2022). Quản lý nhà nước về du lịch trên địa bàn tỉnh Quảng Ninh. Luận văn Thạc sỹ, Trường Đại học Ngoại thương.
5. Quốc hội (2005). Luật số 44/2005/QH11: Luật Du lịch, ban hành ngày 14/6/2005.
6. UBND tỉnh Quảng Ninh (2023), Báo cáo tình hình thực hiện nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội năm 2022 và Kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội năm 2023 tỉnh Quảng Ninh, Quảng Ninh.

Ngày nhận bài: 8/5/2024

Ngày phản biện đánh giá và sửa chữa: 20/5/2024

Ngày chấp nhận đăng bài: 9/6/2024

Thông tin tác giả:

1. BUI THI QUYNH HOA

2. ĐỖ TRUNG KIÊN

3. NGUYỄN THỊ LAM

4. NGUYỄN THỊ HOÀN MỸ

5. VŨ THU NGÀ

Khoa kinh tế chính trị - Học viện Báo chí và Tuyên truyền

QUANG NINH PROVINCE'S TOURISM ECONOMY: A GLIMPSE INTO THE PRESENT

● **BUI THI QUYNH HOA**

● **DO TRUNG KIEN**

● **NGUYEN THI LAM**

● **NGUYEN THI HOAN MY**

● **VU THU NGA**

Faculty of Political Economics - Academy of Journalism & Communication

ABSTRACT:

The article focuses on analyzing the current economic situation of Quang Ninh tourism, using methods of collecting statistics, analyzing and synthesizing documents. The results show that Quang Ninh's tourism economy has achieved many great achievements in terms of revenue, tourists, technical facilities, tourism products, etc. However, local tourism activities still have a lot of restrictions. From there, the article proposes solutions to effectively exploit tourism potential, contributing to promoting economic development of tourism in Quang Ninh province in the coming time.

Keywords: tourism, tourism economy, Quang Ninh tourism, development of the tourism economy.